

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 118. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801834176/facsimile.pdf> (tilgået 11. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

om at tage sig i Agt for denne aggressive, galsindede Slagsbroder af en Digter, som skildrer Menneskenes Fejl paa en saa vred og bitter Maade. Der var engang en Mand af en vis boglig Dannelse der bad mig skælde sin Bror ud paa Vers. Broderen førte et meget udsvævende Liv. Jeg svarede ham med Plinius' Ord: »Jeg angriber Laster, ikke Mennesker.« For hvis jeg havde haft Lyst til mod min Sædvane at skyde paa Enkeltpersoner, saa vilde jeg begynde med mig selv. Jeg svarede mange andre paa samme oprigtige Maade, men alligevel lykkedes det mig ikke at faa Has paa den ufordelagtige Mening man havde om mig. De fleste har nu engang faaet den Opfattelse hamret fast i deres Bevidsthed, at der ligger Giftigheder skjult bag alt hvad jeg siger og gør. Derfor paastaar man uden videre at mine Udtalelser er opdigtede, hykleriske og dikterede af Frygt. Hvis jeg for Eksempel kommer med en konverserende Bemærkning om Aarstiden eller Vejret, saa leder man straks efter en dobbelt Betydning af Ordene, en bogstavelig og en skjult, selv om jeg i Virkeligheden er det mest ligefremme Menneske af Verden. De der tror jeg er saadan en Mester i Forstillelseskunsten kender mig slet ikke. Jeg er nemlig af Naturen opbrusende og vredladen, og om jeg saa stod paa Hovedet kunde jeg ikke holde mine Følelser nede og lægge Ansigtet i hyle- riske Folder. Mine Lidenskaber syder og bobler, og mit Ansigt viser straks om jeg er glad eller ærgrer mig. Hvis jeg endelig skal have paa Puklen, saa maa det snarere være for min Aabenmundethed end for Forstillelse.

Desuden har de fleste Mennesker, dels ud fra disse Sa- turer og dels ud fra den Lovtale over Metafysikken som jeg holdt for nogle Aar siden, faaet den Overbevisning at der ikke er noget der falder mig saa svært som at rose. Da jeg var blevet Sekretær ved Universitetet paahvilede der mig den Opgave at skrive et Program, hvori de nye Bakkalaurer og Magistre efter Skik og Brug skulde lyk- ønskes. Mine Venner mente ikke at jeg vilde faa Heid med dette Arbejde, fordi Folk havde denne mistæn-

some Holdning over for mig; og de fik ikke Uret. Programmet blev undertrykt, og der blev sladret ondsindet om mig over hele Byen. Om jeg nu havde fortjent denne Behandling – ja, det maa De afgøre ud fra selve Programmet, som jeg her indfører Ord for Ord.

*[Kom ikke med, men staar i nærværende Udgave, Bind VIII, S. 319 ff.]*

Undersøg nu selv med Deres Intelligens og Dømmekraft om dette Program, som jeg forelægger Dem i sin Helhed og uden at ændre en Tøddel, efter Deres Mening virkelig fortjener at blive skældt saa læsterligt ud. Udtal, som De plejer, Deres oprigtige Mening, saa vil jeg lade det blive ved Deres Dom. Jeg indrømmer gerne at det er en Satire, hvis De er af den Opfattelse; og jeg accepterer lige saa gerne Deres Ligefremhed hvis De fordømmer det, som Deres Autoritet hvis De godkender det. Det at dette Program blev dømt fredløst forhøjede imidlertid kun dets Ry. Saadan gaar det saa tit. Det er ligesom med Rygter, der breder sig mere, jo mere man prøver paa at undertrykke dem.

Til sidst blev jeg træt af dette slidsomme Arbejde, som havde kastet alt for lidt af sig. Jeg vendte tilbage til min gamle Beskæftigelse, som jeg hele Tiden havde haft i Tankerne men havde maattet skubbe til Side paa Grund af Tidernes Ugunst. Efter den lange Afbrydelse tog jeg fat paa den igen. Jeg opgav det krigeriske Skriverseri og gav mig til at lægge sidste Haand paa et Værk som jeg havde paabegyndt nogle Aar tidligere, en kortfattet Beskrivelse af de statslige og kirkelige Forhold i Danmark og Norge. Men mens jeg svedte over dette Arbejde var der nogle der fik den Idé at man herhjemme, ligesom man har gjort det i andre Lande, skulde opføre Skuespil paa Modersmaalet. De havde ud fra Peder Paars og Skæmtedigtene faaet den Tanke at jeg maatte være i Stand til at skrive ganske vittige Komedier, og de bønfuldt mig om at vende tilbage til den Beskæftigelse som jeg lige havde opgivet. Paa den